

การศึกษาการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดี: ข้าวขาวดอกมะลิ 105

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดี (ข้าวขาวดอกมะลิ 105) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดีชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย และเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวหอมมะลิของเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์จำหน่าย) กับเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิทั่วไป (เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง หรือซื้อเมล็ดพันธุ์จากตลาด) นาปี ปีเพาะปลูก 2556/57 โดยศึกษาข้อมูลจากศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชน เกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์จำหน่าย) และเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิทั่วไป ในพื้นที่จังหวัด พะเยา เชียงราย สกลนคร นครพนม นครราชสีมา ร้อยเอ็ด และสุรินทร์

ผลการศึกษาพบว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของภาครัฐ ได้แก่ ศูนย์วิจัยข้าว กรมการข้าว เป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักและกระจายให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สำนักเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าว สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย ผลิตโดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชน โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวมีต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย เฉลี่ยไร่ละ 5,758 บาท ผลผลิตไร่ละ 545 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 22.25 บาท มีกำไรไร่ละ 6,366 บาท และต้นทุนการผลิตชั้นพันธุ์จำหน่าย เฉลี่ยไร่ละ 5,522 บาท ผลผลิตไร่ละ 540 กก.ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 21.36 บาท มีกำไรไร่ละ 6,021 บาท ส่วนสหกรณ์การเกษตรมีต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย เฉลี่ยไร่ละ 5,706 บาท ผลผลิตไร่ละ 542 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 21.69 บาท มีกำไรไร่ละ 6,044 บาท และต้นทุนการผลิตชั้นพันธุ์จำหน่าย เฉลี่ยไร่ละ 5,485 บาท ผลผลิตไร่ละ 522 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 19.93 บาท มีกำไรไร่ละ 4,920 บาท และศูนย์ข้าวชุมชนมีต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย เฉลี่ยไร่ละ 5,315 บาท ผลผลิตไร่ละ 544 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 21.25 บาท มีกำไรไร่ละ 6,226 บาท และต้นทุนการผลิตชั้นพันธุ์จำหน่าย เฉลี่ยไร่ละ 5,452 บาท ผลผลิตไร่ละ 555 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 20.98 บาท มีกำไรไร่ละ 6,181 บาท สำหรับการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตโดยใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีกับเมล็ดพันธุ์ทั่วไป พบว่า การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีมีต้นทุนการผลิตไร่ละ 4,815 บาท ผลผลิตไร่ละ 549 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 19.63 บาท มีกำไรไร่ละ 5,945 บาท และการใช้เมล็ดพันธุ์ทั่วไปมีต้นทุนการผลิตไร่ละ 5,085 บาท ผลผลิตไร่ละ 478 กก. ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กก. ละ 16.41 บาท มีกำไรไร่ละ 2,754 บาท ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีในการผลิตข้าวมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวทั่วไป แต่มีผลผลิต ราคาและกำไรมากกว่า

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดีมีคุณภาพ ติดต่อบริษัทคนกลางให้กลุ่มเกษตรกร เพื่อเชื่อมโยงการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ได้มากขึ้น เพิ่มเป้าหมายการผลิตให้เพียงพอในพื้นที่ สนับสนุนเงินทุนให้กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน และแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวจากการที่เกษตรกรนำเมล็ดพันธุ์ไปขายโรงสี